

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับ
การวางแผนครอบครัวของสตรี กับสถานภาพทางสังคม

ตามที่ไคกล่าวไว้ในบทที่สามแล้วว่า อัคราเกิดในหมู่บ้านชอยเสนา นิคม ๒ นี้สูงมาก และรายได้ของประชากรค่อนข้างต่ำ ฉะนั้นจึงคิดว่าเป็นการสมควรที่สตรีในหมู่บ้านนี้ควรจะได้ใช้วิธีการคุมกำเนิด แต่ก่อนจะมีโครงการเกี่ยวกับการให้บริการคุมกำเนิดนั้น สมควรที่จะไคทราบว่าสตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ในหมู่บ้านนี้ มีความรู้ในเรื่องวิธีคุมกำเนิดมากน้อยเพียงใด มีทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวอย่างไร และมีผู้ที่ใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่แล้วเป็นอัตราส่วนเท่าใด ในบทนี้จะไควิเคราะห์ถึงสิ่งเหล่านี้ นอกจากนั้นก็จะได้วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับสถานภาพทางสังคม

การที่ไคนำสถานภาพทางสังคมมาทำการศึกษาก็เพราะเชื่อว่าผู้ที่มิมีสถานภาพทางสังคมที่ต่างกันอาจจะมีทัศนคติที่ต่างกัน ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูง เช่น มีการศึกษาสูง ได้เรียนรู้มามาก มีความคิดแตกฉานมากขึ้น มีเพื่อนฝูงมากขึ้น ก็จะทำให้เป็นผู้ที่มีความตื่นตัวเป็นคนสมัยใหม่ อยากรู้อยากเห็น และพยายามที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เสมอ ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะทำให้สตรีที่มีการศึกษาสูง มีแนวความคิดที่แตกต่างไปจากสตรีที่มีการศึกษาค่ำกว่าก็เป็นได้ นอกจากการศึกษาแล้ว สิ่งที่จะใช้เป็นเครื่องวัดสถานภาพทางสังคมที่จะนำมาศึกษาในครั้งนี้ด้วยนั้น ได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ การไปดูภาพยนตร์ การไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข และระยะเวลาของการขยายดิน

จากการที่ไคศึกษาลงานการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับ การวางแผนครอบครัวนั้น พอจะสรุปเป็นสมมติฐานเพื่อการทดสอบในบทนี้ดังนี้คือ

๑. สตรีที่มีการศึกษาสูงจะมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว เห็นควย และ ใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่มีการศึกษาค่ำกว่า

๒. สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอจะมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว เห็นควย และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์

๓. สตรีที่ดูภาพยนตร์เสมอ จะมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว เห็นควย และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่ไม่ได้ดูภาพยนตร์

๔. สตรีที่เคยไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข จะมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว เห็นควย และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าผู้ไม่เคยไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข

๕. สตรีที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นเวลานานจะมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว เห็นควย และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในระยะเวลาอันสั้น การวัดความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

ปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวนั้น ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ ๔ ว่าแต่ละปัจจัยนั้นได้แบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ๆ ในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีการที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ซึ่งเครื่องมือที่ใช้วัดนั้นได้แก่แบบสอบถามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ คำถามที่ใช้ถามนั้นมีในภาคผนวก

ความรู้เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดนั้น ได้ถามหลายคำถาม คำถามแรกก็คือ ในการป้องกันมิให้ตั้งครรภ์มาก เราต้องทราบวิธีการคุมกำเนิดบ้าง ท่านทราบวิธีคุมกำเนิดบ้างหรือเปล่า ถ้าผู้ตอบว่าทราบ ก็จะถามต่อไปอีก ท่านทราบวิธีอะไรบ้าง เมื่อผู้ตอบ ตอบวิธีใดวิธีหนึ่งแล้ว ให้ผู้สัมภาษณ์ถามว่า "ทราบวิธีอื่นอีกบ้างไหม" จนกระทั่งผู้ตอบไม่ทราบ แต่ละวิธีที่ทราบนั้น ผู้สัมภาษณ์จะถามต่อไปว่า "ทราบวิธีไหนหรือเพียงแค่เคยได้ยินชื่อ" ถ้าผู้ตอบตอบว่าทราบวิธีไหนก็จะถามว่า "ทราบไหมว่าใช้อย่างไร" เช่น ถ้าผู้ตอบตอบว่าทราบยาเม็ด ก็จะถามว่า "ทราบไหมว่าถ้าท่านใช้ยาเม็ด ต้องรับประทานอย่างไร บ่อยแค่ไหน" เป็นต้น

ความรู้ที่ผู้ตอบตอบนั้น ได้แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ ถ้าผู้ตอบตอบวิธีที่ถูกต้องอย่าง
น้อย ๑ วิธี ก็จัดอยู่ในประเภททราบวิธีที่ช้อย่างน้อย ๑ วิธี ถ้าผู้ตอบตอบว่า เคยได้ยิน ก็จัดอยู่
ในประเภทเคยได้ยินเท่านั้น ซึ่งในกลุ่มนี้จะรวมผู้ที่ตอบวิธีที่ไม่ถูกต้องอยู่ด้วย ประเภทที่สามคือ
ผู้ที่ตอบว่าไม่ทราบวิธีคุมกำเนิดเลย

สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ได้ถามว่า ท่านมีความเห็นอย่างไร ถ้า
หากคนที่แต่งงานแล้วจะใช้วิธีคุมกำเนิด เพื่อป้องกันมิให้มีบุตรมาก หรือมีบุตรถี่เกินไป ซึ่งได้
แบ่งชนิดของผู้ตอบเป็น ๓ ประเภทเช่นกันคือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นความเห็น หรือ
แล้วแต่กรณี

เกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น ได้ถามเป็น ๒ ตอนด้วยกัน คือ ครั้งแรกได้ถามว่า
"ท่านหรือสามีของท่านเคยใช้วิธีคุมกำเนิด เพื่อป้องกันมิให้ตั้งครรภ์ หรือมีบุตรถี่เกินไปหรือ
เปล่า" ถ้าตอบว่าเคย ก็จะถามต่อไปว่า "ท่านหรือสามีเคยใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดใดบ้าง" หลัง
จากนั้นก็ถามต่อว่า "ในขณะนี้ท่านหรือสามีได้ใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่หรือเปล่า" ถ้าตอบว่ากำลัง
ใช้ ก็จะถามว่า "ท่านหรือสามีของท่านใช้วิธีใด"

ทั้งผู้ที่กำลังใช้และไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด จะถามเหตุผลว่า เหตุใดท่านหรือสามีจึงใช้
หรือเหตุใดท่านหรือสามีจึงไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด ภายหลังจากที่ตอบแล้ว ผู้สัมภาษณ์จะอ่านเหตุผล
ต่าง ๆ ที่มีในแบบสอบถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วให้ผู้ตอบตอบว่า เหตุผลใด สำคัญมาก สำคัญน้อย
หรือไม่สำคัญเลยที่ทำให้ท่านหรือสามีของท่านตัดสินใจใช้ หรือไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด

ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ ๑๒ แสดงให้เห็นว่าผู้ทราบวิธีคุมกำเนิดอย่างน้อย ๑ วิธีนี้มีร้อยละ ๖๑
เพียงแต่เคยได้ยินชื่อเท่านั้นมีร้อยละ ๒๗ และสตรีร้อยละ ๑๒ ไม่เคยทราบเลย สตรีร้อยละ
๗๖ เห็นด้วยกับการที่ผู้สมรสใช้วิธีการคุมกำเนิด ที่ไม่เห็นด้วยนั้นมีเพียงร้อยละ ๕ เท่านั้น และ
สตรีร้อยละ ๑๘ ยังไม่แน่ใจ หรือไม่เห็นความเห็น สตรีที่ใช้วิธีคุมกำเนิดมากก่อนมีร้อยละ ๕๕ และ

ตารางที่ ๑๒ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับระดับการศึกษาของสตรี (อัตราส่วนร้อยละ)

ระดับการศึกษา ของสตรี	ความรู้				ทักษะคิด				การใช้ชีวิตคุมกำเนิด					
	เพียงแต่เคย ได้ยิน		ไม่ทราบ		ไม่เห็น เลย		ไม่เห็น เลย		เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
	ทราบ วิธีใช้ อย่าง น้อย ๑ วิธี	เพียง แต่เคย ได้ยิน เท่านั้น	ไม่ ทราบ เลย	รวม	เห็น เลย	ไม่เห็น เลย	ไม่เห็น เลย	รวม	เคย	ไม่เคย	รวม	กำลัง ใช้	ไม่ได้ ใช้	รวม
ป.๔ หรือต่ำกว่า	๕๙.๓	๒๘.๘	๑๑.๙	๘๓.๙	๓๓.๙	๔.๕	๕๑.๕	๘๓.๙	๕๔.๘	๔๕.๒	๘๓.๙	๓๙.๐	๖๑.๐	๘๓.๙
สูงกว่า ป.๔	๓๐.๖	๑๓.๖	๑๑.๘	๑๖.๑	๘๕.๓	๕.๙	๘.๘	๑๖.๑	๖๓.๓	๓๖.๗	๑๖.๑	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๖.๑
รวม	๖๑.๑	๒๓.๐	๑๑.๙	๑๐๐.๐ (๒๑๑)	๓๕.๙	๔.๗	๕๙.๔	๑๐๐.๐ (๒๑๑)	๕๖.๙	๔๓.๑	๑๐๐.๐ (๒๑๑)	๔๐.๘	๕๙.๒	๑๐๐.๐ (๒๑๑)
การทดสอบ นัยสำคัญ	$\chi^2 = ๔.๐๕$ $P < .๒๐$				$\chi^2 = ๕.๐๘$ $P < .๑๐$				$\chi^2 = ๒.๑๐๖$ $P < .๒๐$			$\chi^2 = ๑.๔๐๔$ $P < .๓๐$		

ร้อยละ ๔๕ ไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิดเลย ในขณะที่สัมภาษณ์นั้น สตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดมีอัตราส่วนน้อยกว่าผู้ที่เคยใช้ ผู้ที่กำลังใช้ขอยุ่ร้อยละ ๔๑ และผู้ที่ไม่ใช้ร้อยละ ๕๕ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่เคยใช้แล้ว ต้องการมีบุตรอีก จึงได้หยุดใช้วิธีคุมกำเนิด หรืออาจเป็นเพราะผู้ที่เคยใช้ในอดีตนั้น ปัจจุบันกำลังมีบุตรซึ่งยังรับประทานนมมารดาอยู่ ในระหว่างให้มนุตรนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมนในร่างกาย ทำให้ไม่มีการสุกของไข่เป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งระยะเวลาจะสั้นหรือยาวนานขึ้นอยู่กับสตรีแต่ละคน ในระยะที่ไม่มีการสุกของไข่นี้ก็เท่ากับเป็นการคุมกำเนิดไปในตัว จึงไม่ต้องใช้วิธีอื่นในการป้องกันมิให้มีบุตร

จึงพอสรุปได้ว่าสตรี ๓ ใน ๕ มีความรู้ในวิธีคุมกำเนิดอย่างถูกต้องอย่างน้อย ๑ วิธี สตรี ๓ ใน ๔ เห็นควยกับการวางแผนครอบครัว ในขณะที่สัมภาษณ์สตรี ๒ ใน ๕ กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับการศึกษาของสตรี

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับการศึกษาของสตรีนั้น จากตารางที่ ๑๒ พบว่าสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่า ป.๔ จะพบวิธีใช้การคุมกำเนิดถึงร้อยละ ๗๑ สตรีที่มีการศึกษา ป.๔ หรือต่ำกว่า จะมีความรู้เพียงร้อยละ ๕๕ เท่านั้น โดยทางสถิติความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๒๐$) แต่ก็มีแนวโน้มไปในทางที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ คือ สตรีที่มีการศึกษาสูงจะมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิดมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาคำ สำหรับทัศนคติก็เช่นเดียวกัน สตรีที่มีการศึกษาสูงกว่า ป.๔ จะเห็นควยถึงร้อยละ ๘๕ ส่วนสตรีที่มีการศึกษา ป.๔ หรือต่ำกว่าจะเห็นควยเพียงร้อยละ ๗๔ เท่านั้น ความแตกต่างนี้โดยทางสถิติแล้วไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๑๐$) สำหรับการใช่วิธีคุมกำเนิดนั้นสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่า ป.๔ จะเคยใช้ถึงร้อยละ ๖๘ ส่วนสตรีที่มีการศึกษา ป.๔ หรือต่ำกว่าจะเคยใช้เพียงร้อยละ ๕๕ ในขณะที่สัมภาษณ์สัดส่วนของสตรีที่ใช้วิธีคุมกำเนิดไต่ลดลง สตรีที่มีการศึกษาสูงกว่า ป.๔ จะใช้เพียงร้อยละ ๕๐ และสตรีที่มีการศึกษา ป.๔ หรือต่ำกว่า ป.๔ ที่กำลังใช้ขอยุ่มีเพียงร้อยละ ๓๘ เท่านั้น ความแตกต่างนี้เมื่อได้ทดสอบทางสถิติแล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๑๐$) เช่นกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับการอ่านหนังสือพิมพ์ของสตรี

สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ นั้นร้อยละ ๖๔ มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดและร้อยละ ๒๔ ตอบว่าเพียงแต่เคยได้ยินเท่านั้น สตรีที่ไม่ทราบเลยมีร้อยละ ๙ ดังตารางที่ ๑๓ สำหรับสตรีที่ไม่ได้อ่านนั้นร้อยละ ๕๓ มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิด และร้อยละ ๓๐ เพียงแต่เคยได้ยินเท่านั้น สตรีที่ไม่ทราบวิธีการคุมกำเนิดเลยมีถึงร้อยละ ๑๗ ความแตกต่างนี้เมื่อทดสอบทางสถิติแล้วพบว่ามีความสำคัญ ($P < .๐๒๕$) การที่สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์ มีความรู้ในวิธีการคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านนั้น ก็อาจเป็นเพราะการอ่านหนังสือพิมพ์ทำให้เกิดการค้นคว้า เป็นคนสมัยใหม่ อยากรู้อยากเห็นเมื่อเทียบกับสตรีที่ไม่ได้อ่าน นอกจากนี้ในระยะหลังนี้เมื่อรัฐบาลได้ประกาศรับการวางแผนครอบครัวเป็นนโยบายแห่งชาติแล้ว ก็ได้มีการกระจายข่าวทางสื่อมวลชน โดยเฉพาะทางหนังสือพิมพ์ซึ่งลงวิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ จนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ก็อาจจะได้ทราบวิธีการคุมกำเนิดจากหนังสือพิมพ์ก็ได้ และจากการที่ได้ถามว่าได้อ่านข่าวเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวหรือไม่ สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้นร้อยละ ๓๓ ตอบว่าเคยได้อ่านข่าวเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวจากหนังสือพิมพ์

สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวนั้น สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ เห็นด้วยร้อยละ ๘๘ สตรีร้อยละ ๕ ไม่เห็นด้วย และสตรีร้อยละ ๑๑ ไม่แน่ใจ ไม่มีความเห็น ส่วนสตรีที่ไม่ได้อ่านนั้นจะมีความเห็นด้วยเพียงร้อยละ ๖๗ สตรีร้อยละ ๕ ไม่เห็นด้วย สตรีที่ยังไม่แน่ใจหรือไม่มีความเห็นมีถึงร้อยละ ๒๘ ความแตกต่างนี้พบว่ามีความสำคัญทางสถิติ ($P < .๐๐๕$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ นั้น คงจะทำให้ทราบข่าวเกี่ยวกับการเพิ่มอย่างรวดเร็วของประชากร ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ข่าวเกี่ยวกับการอดอยากขาดแคลนอาหาร เนื่องจากครอบครัวมีลูกมาก ทำให้รายได้ไม่พอเลี้ยงดูบุตรเป็นต้น ด้วยเหตุเหล่านี้ก็อาจเป็นแรงกระตุ้นให้สตรีมีความรู้สึกรู้ว่า การคุมกำเนิดนั้นเป็นสิ่งที่ดี นอกจากนี้สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์ก็อาจเป็นกลุ่มคนสมัยใหม่ก็ได้ ซึ่งคนสมัยใหม่ย่อมเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ ๑๓ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับการอ่านหนังสือพิมพ์ (อัตราส่วนรอบ)

การอ่านหนังสือพิมพ์	ความรู้				ทักษะ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
									เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
	ทราบ วิธี คุมกำเนิด อย่าง ถ่อง ถ้วน	เพียง แต่ เคย ได้ยิน เท่านั้น	ไม่ ทราบ เลย	รวม	เห็น ควย	ไม่ เห็น ควย	ไม่ แน่ใจ ไม่มี ความ เห็น	รวม	เคย	ไม่เคย	รวม	กำลัง ใช้	ไม่ได้ ใช้	รวม
ปกติอ่านเสมอ	๖๘.๘	๒๓.๙	๙.๓	๕๑.๙	๘๖.๘	๘.๖	๑๑.๐	๕๑.๘	๖๒.๘	๓๙.๖	๕๑.๘	๔๓.๑	๕๖.๙	๕๑.๘
ไม่ได้อ่าน	๕๓.๘	๓๐.๑	๑๖.๕	๔๘.๖	๖๙.๐	๘.๙	๒๘.๑	๔๘.๖	๕๑.๕	๔๘.๕	๔๘.๖	๓๘.๘	๖๑.๒	๔๘.๖
รวม	๖๑.๓	๒๖.๙	๑๑.๘	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๙๕.๐	๘.๙	๑๙.๓	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๕๙.๑	๔๒.๙	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๘๑.๐	๕๙.๐	๑๐๐.๐ (๒๑๒)
การทดสอบ นัยสำคัญ	$\chi^2 = ๘.๘๐$ $P < .๐๒๕$				$\chi^2 = ๑๒.๘๑$ $P < .๐๐๕$				$\chi^2 = ๒.๖๑๔๓$ $P < .๒๐$			$\chi^2 = ๐.๕๘๘๑$ $P < .๕๐$		

เกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์จะมีอัตราส่วนของการเคยใช้สูงกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ คือมีอัตราส่วนของการเคยใช้ร้อยละ ๕๒ ตามลำดับ ความแตกต่างนี้เมื่อทดสอบทางสถิติแล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญแตกต่างกัน ($P < .๒๐$) แต่ก็มีแนวโน้มที่แสดงว่า สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์จะมีอัตราส่วนของการใช้สูงกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่าน สำหรับการใช่วิธีคุมกำเนิดในปัจจุบันนั้น สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์ ก็จะมีอัตราส่วนของการใช้สูงกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์เช่นกัน แต่ความแตกต่างนี้เมื่อทดสอบทางสถิติแล้วพบว่า ไม่มีนัยสำคัญแตกต่างกัน ($P < .๕๐$)

จึงพอสรุปได้ว่า สตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มที่ทำให้เกิดความรู้ในวิธีคุมกำเนิด และมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว ในอัตราส่วนที่สูงกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ แต่อัตราส่วนของการใช่วิธีคุมกำเนิดนั้นยังแตกต่างกันอย่างมาก และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์กับผู้ที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ ฉะนั้นจึงเป็นการสมควรที่นอกจากจะมีการเผยแพร่ความรู้ทางสื่อมวลชนแล้ว ก็ควรจะมีเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำอีกทีหนึ่งด้วย ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้สตรีเหล่านั้นใช้วิธีการคุมกำเนิดมากขึ้น

ในการศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนกับการวางแผนครอบครัว โดยสถาบันวิจัยประชากรและการวางแผนครอบครัว มหาวิทยาลัยยังไซ ^{๖๔} (Yonsei University) ประเทศเกาหลี ได้พบว่าผู้ที่ฟังวิทยุและอ่านหนังสือพิมพ์หรืออ่านหนังสือรายปักษ์ที่มีข่าวเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับผู้ที่ฟังวิทยุอย่างเดียว พบว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อยในเรื่องของความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว สตรีที่ฟังวิทยุและอ่านหนังสือพิมพ์ด้วยนั้นจะมีความรู้ ทัศนคติ และใช่วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่ฟังวิทยุอย่างเดียว

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวกับระดับการศึกษาและการอ่านหนังสือพิมพ์แล้ว พบว่าไม่ว่าสตรีที่มีการศึกษาสูง

^{๖๔} Center for Population and Family Planning, op. cit.

หรือคำก็ตาม ถ้าได้อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว จะมีความรู้เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิด เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช้วิธีคุมกำเนิดในอัตราส่วนที่สูงกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือพิมพ์เสมอ อาจจะทำให้ได้รับข่าวเกี่ยวกับการคุมกำเนิด ปัญหาการเพิ่มของพลเมืองอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดความรู้ หัดตนคติ สมัยใหม่ที่นิยมการวางแผนครอบครัวก็ได้สำหรับสตรีที่มีการศึกษาระดับ ป.๔ หรือต่ำกว่าผู้ที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์อัตราส่วนของการใช้วิธีคุมกำเนิดในปัจจุบันน้อยกว่าผู้ที่ไม่ได้อ่าน ก็อาจเป็นเพราะสตรีกลุ่มนี้อาจกำลังคลอดบุตรใหม่ ๆ หรือกำลังตั้งครรภ์ หรืออยู่ในระยะที่กำลังจะเปลี่ยนวิธีคุมกำเนิดแบบใหม่ก็เป็นได้ เมื่อพิจารณาถึงเฉพาะกลุ่มที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์นั้น ก็พบว่าสตรีที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ ถ้ามีการศึกษาสูงด้วยแล้วก็จะทำให้สตรีนั้นมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิด เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช้วิธีคุมกำเนิดในอัตราส่วนที่สูงกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์แต่มีความรู้ต่ำกว่า ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีการศึกษาสูง และได้อ่านหนังสือพิมพ์ มีความรู้ในวิธีคุมกำเนิดร้อยละ ๗๒ สตรีร้อยละ ๘๖ เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว สตรีร้อยละ ๖๕ เคยใช้วิธีคุมกำเนิด และสตรีร้อยละ ๕๒ กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่ในปัจจุบัน ส่วนสตรีที่มีการศึกษาระดับ ป.๔ หรือต่ำกว่านั้นที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ พบว่ามีความรู้หัดตนคติ การเคยใช้วิธีคุมกำเนิด และการใช้วิธีคุมกำเนิดในปัจจุบัน ในอัตราส่วนร้อยละ ๖๓ ร้อยละ ๘๔ ร้อยละ ๕๘ และร้อยละ ๓๘ ตามลำดับ ดังตารางที่ ๑๔

จึงพอจะกล่าวได้ว่า การอ่านหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลที่ทำให้สตรี เกิดความรู้ มีความเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช้วิธีคุมกำเนิดในอัตราส่วนที่สูงกว่าไม่ได้อ่าน และถ้าสตรีที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์นั้นมีการศึกษาสูงด้วยแล้ว ก็จะทำให้อัตราส่วนของความรู้ในวิธีคุมกำเนิดเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช้วิธีคุมกำเนิดสูงกว่าสตรีที่ไม่

การศึกษาสูงทำให้สตรีมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิด เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่า ที่มีการศึกษาต่ำ ปรากฏการณ์ Amos H. Hawley และ Prachuabmoh ^{๖๕} ก็ได้พบมาแล้วเช่นกัน ในการศึกษาที่โพธาราม และ Cowgill et.al., ^{๖๖}

^{๖๕} Amos H. Hawley and Visid Prachuabmoh, op. cit.

^{๖๖} Cowgill et. al., loc. cit.

ตารางที่ ๑๔ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับระดับการศึกษาและการอ่านหนังสือพิมพ์ (อัตราส่วนร้อย)

ระดับการศึกษา และการอ่าน หนังสือพิมพ์	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
	ทราบดีเพียง วิธีใด		ไม่ ทราบ		เห็น ควย		ไม่เห็น ควย		เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
	ทราบดี ๑ วิธี	เพียง ๑ วิธี นั้น	ไม่ ทราบ	รวม	เห็น ควย	ไม่เห็น ควย	ไม่เห็น ควย	ไม่เห็น ควย	เคย	ไม่เคย	รวม	กำลัง ใช้	ไม่ได้ ใช้	รวม
<u>ป.๔ หรือต่ำกว่า</u>														
อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ	๒๓.๑	๒๖.๖	๖.๓	๕๕.๖	๘๓.๕	๓.๘	๑๒.๓	๕๕.๖	๕๘.๒	๕๑.๘	๕๕.๖	๓๙.๒	๖๐.๘	๕๕.๖
ไม่ได้อ่าน	๕๓.๑	๓๐.๖	๑๖.๓	๕๕.๔	๖๕.๓	๕.๑	๒๑.๖	๕๕.๔	๕๑.๑	๕๘.๘	๕๕.๔	๓๘.๘	๖๑.๒	๕๕.๔
รวม	๕๙.๓	๒๘.๘	๑๑.๙	๑๐๐.๐ (๑๓๓)	๗๕.๐	๕.๕	๒๑.๕	๑๐๐.๐ (๑๓๓)	๕๕.๒	๕๕.๘	๑๐๐.๐ (๑๓๓)	๓๘.๘	๖๑.๑	๑๐๐.๐ (๑๓๓)
<u>สูงกว่า ป.๔</u>														
อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ	๓๒.๘	๑๓.๒	๑๐.๔	๕๕.๓	๘๖.๒	๖.๙	๖.๙	๕๕.๓	๖๘.๙	๓๑.๑	๕๕.๓	๕๑.๓	๕๓.๓	๕๕.๓
ไม่ได้อ่าน	๖๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๑๕.๓	๘๐.๐	-	๒๐.๐	๑๕.๓	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๕.๓	๕๐.๐	๖๐.๐	๑๕.๓
รวม	๓๐.๖	๑๓.๖	๑๑.๘	๑๐๐.๐ (๓๕)	๕๕.๓	๕.๙	๘.๘	๑๐๐.๐ (๓๕)	๖๓.๙	๓๒.๓	๑๐๐.๐ (๓๕)	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐ (๓๕)

ก็โต้แย้งเช่นเดียวกันจากการศึกษาที่บางเขน

จึงพอสรุปได้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยให้ประชาชนมีความรู้ และเข้าใจในวิธี
คุมกำเนิด ฉะนั้นถ้าได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น และเพิ่มการศึกษาเรื่องประชากร
เข้าไปในหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว ก็จะเป็นทางหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจ
ปัญหาประชากร และคงจะรู้จักการวางแผนครอบครัวมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สำหรับประ
ชาชนที่พ้นวัยการศึกษาแล้วนั้นสมควรที่จะได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่อนามัยออกทำการเยี่ยมบ้าน หรือ
จะใช้วิธีการทางสื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแก่ประชาชนได้
ทั่วถึง

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับการ
คุมกำเนิด

ตารางที่ ๑๕ แสดงถึงอัตราส่วนของความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการ
วางแผนครอบครัวระหว่างผู้ที่คุมกำเนิดกับผู้ที่ไม่คุมกำเนิด และพบว่าผู้ที่คุมกำเนิดจะมี
ความรู้ในวิธีคุมกำเนิดร้อยละ ๖๓ ส่วนสตรีที่ไม่คุมกำเนิดจะมีความรู้อยู่ที่ร้อยละ ๖๐ ความ
แตกต่างนี้เมื่อได้ทดสอบทางสถิติแล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๑๐$) สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับ
การวางแผนครอบครัวนั้น พบว่ามีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเช่นกัน สตรีที่คุมกำเนิดเสมอ
จะเห็นด้วยร้อยละ ๘๐ ส่วนสตรีที่ไม่คุมกำเนิดนั้นจะเห็นด้วยเพียงร้อยละ ๗๓ ความต่าง
นี้เมื่อได้ทดสอบทางสถิติแล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๑๐$) สำหรับการใช่วิธีคุมกำเนิด
นั้น สตรีที่คุมกำเนิดและไม่คุมกำเนิดมีอัตราส่วนของการเคยใช่วิธีคุมกำเนิดใกล้เคียง
กัน คือร้อยละ ๕๔ และร้อยละ ๕๔ ตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีนัยสำคัญ
($P < .๑๐$) เกี่ยวกับการใช่วิธีคุมกำเนิดในปัจจุบันนั้น พบว่าสตรีที่คุมกำเนิดเสมอจะใช้เพียง
ร้อยละ ๓๘ ส่วนสตรีที่ไม่คุมกำเนิดกลับใช้สูงถึงร้อยละ ๕๔

การที่สตรีที่ไม่คุมกำเนิดกลับใช้มากกว่าสตรีที่คุมกำเนิด ก็อาจเนื่องจากสตรี
ที่ไม่คุมกำเนิดนั้นเป็นผู้ที่มีบุตรมากและมีภาระทางบ้านมาก ทำให้ไม่มีเวลาว่างที่จะไปคุ

ตารางที่ ๑๕ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับความถี่ของการดูภาพยนตร์ (อัตราส่วนร้อยละ)

ความถี่ของการ ดูภาพยนตร์	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
	ทราบ วิธีใช้ อย่าง น้อย ๑ วิธี	เพียง แต่เคย ได้ยิน เท่านั้น	ไม่ ทราบ เลย	รวม	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ ไม่มี ความเห็น	รวม	เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
									เคย	ไม่เคย	รวม	กำลัง ใช้	ไม่ได้ ใช้	รวม
ปกติดูภาพยนตร์เสมอ	๖๓.๒	๒๔.๒	๑๒.๖	๔๔.๘	๘๐.๐	๕.๓	๑๔.๓	๔๔.๘	๕๘.๙	๔๑.๑	๔๔.๘	๓๓.๙	๖๒.๑	๔๔.๘
ไม่ใ้คดู	๕๙.๘	๒๙.๑	๑๑.๑	๕๕.๓	๓๕.๖	๔.๓	๓๓.๑	๕๕.๒	๕๕.๖	๔๔.๔	๕๕.๒	๕๓.๖	๕๖.๔	๕๕.๒
รวม	๖๑.๓	๒๖.๙	๑๑.๘	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๓๖.๐	๔.๓	๑๙.๓	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๕๓.๑	๔๒.๙	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๔๑.๐	๕๙.๐	๑๐๐.๐ (๒๑๒)
การทดสอบ นัยสำคัญ	$\chi^2 = ๒.๘๑$ $p < .๓๐$				$\chi^2 = ๔.๕๔$ $p < .๒๐$				$\chi^2 = ๐.๒๕$ $p < .๓๐$			$\chi^2 = ๐.๓๑$ $p < .๕๐$		

ภาพยนตร์ได้ อีกประการหนึ่งเมื่อมีบุตรมากแล้วก็อาจมีความต้องการที่จะจำกัดขนาดของครอบครัว หรือเว้นระยะการมีบุตรให้ห่างออกไป จึงได้ใช้วิธีคุมกำเนิดก็เป็นได้

นอกจากนี้การไปดูภาพยนตร์และไม่ได้ดูภาพยนตร์ในผลที่แตกต่างกันไม่มากนัก ในเรื่องของการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ก็อาจเนื่องจากการแพร่ข่าวเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวทางภาพยนตร์นั้นยังไม่แพร่หลายก็ได้ เพราะจากการที่ได้ถามว่าได้ทราบข่าวเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวจากภาพยนตร์หรือไม่ สตรีร้อยละ ๑๖ เท่านั้นที่ตอบว่าได้เคยได้ทราบจากภาพยนตร์ อีกประการหนึ่งการจะใช้วิธีการดูภาพยนตร์เป็นเรื่องกำหนดการเป็นคนสมัยใหม่ก็ดูจะไม่ถูกต้องนัก เพราะคนสมัยใหม่บางคนอาจไม่มีเวลาไปดูภาพยนตร์ก็ได้

เมื่อจำแนกสตรีตามความถี่ของการดูภาพยนตร์ และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ดังตารางที่ ๑๖ ก็พบว่าสตรีที่ไม่มีบุตรเลยร้อยละ ๖๒ ดูภาพยนตร์เสมอ สตรีร้อยละ ๓๔ ไม่ได้ดูภาพยนตร์ สตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน มีอัตราส่วนของการดูภาพยนตร์ร้อยละ ๔๓ และที่ไม่ได้ดูภาพยนตร์ร้อยละ ๕๕ ส่วนสตรีที่มีบุตร ๔ คน หรือมากกว่านั้น มีอัตราส่วนของการดูภาพยนตร์และไม่ได้ดูภาพยนตร์ ร้อยละ ๓๖ และร้อยละ ๖๔ ตามลำดับ จึงพอจะสรุปได้ว่าสตรีที่มีบุตรเป็นจำนวนมากขึ้นเท่าใด อัตราส่วนของการไปดูภาพยนตร์ก็จะน้อยลงตามนั้น

เมื่อพิจารณาดังจำนวนบุตร การดูภาพยนตร์ และความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวก็พบว่า สตรีที่ไม่มีบุตรเลย มีบุตร ๑-๓ คน หรือมีบุตร ๔ คน ขึ้นไป ถ้าได้ดูภาพยนตร์จะพบว่ามีอัตราส่วนของการรับรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดสูงกว่าสตรีที่ไม่ได้ดู และความรู้จะมากขึ้นตามจำนวนบุตรที่เพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสตรีที่ไม่มีบุตร และได้ดูภาพยนตร์จะมีอัตราส่วนของการรับรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดร้อยละ ๔๖ ส่วนสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน และ ๔ คน ที่ได้ดูภาพยนตร์จะมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดเท่ากับร้อยละ ๖๔ และร้อยละ ๗๑ ตามลำดับ สำหรับทัศนคติที่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวนั้น อัตราของความแตกต่างของทัศนคติระหว่างผู้ที่ดูภาพยนตร์และไม่ได้ดูภาพยนตร์นั้น จะลดลงตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้น ดังเช่น สตรีที่ไม่มีบุตรเลยและที่ดูภาพยนตร์เสมอนั้น ร้อยละ ๗๑ เห็นด้วยกับการวางแผน

ตารางที่ ๑๖ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ ทักษะ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับจำนวนบุตรที่พึงพอใจและความถี่ของการคุมกำเนิด (อัตราส่วนร้อยละ)

จำนวนบุตรที่พึงพอใจ และความถี่ของการ คุมกำเนิด	ความรู้				ทักษะ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
	ทราบ วิธี คุม กำเนิด ๑ วิธี	เพียง แต่เคย ได้ยิน เท่านั้น	ไม่ ทราบ	รวม	เห็น ด้วย กาย	ไม่ เห็น ด้วย กาย	ไม่ แน่ใจ ไม่มี ความ เห็น	รวม	เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
									เคย	ไม่ เคย	รวม	กำลัง ใช้	ไม่ได้ ใช้	รวม
ไม่มีบุตรเลย														
ปกติคุมกำเนิดเสมอ	๕๕.๘	๒๕.๒	๒๕.๐	๖๖.๕	๗๐.๘	๔.๒	๒๕.๐	๖๖.๕	๒๐.๘	๗๕.๒	๖๖.๕	๕.๓	๕๖.๗	๖๖.๕
ไม่ได้คุม	๒๖.๗	๒๖.๗	๕๖.๗	๓๘.๕	๕๖.๗	๖๓.๓	๕๐.๐	๓๘.๕	๖๓.๓	๕๖.๗	๓๘.๕	๖๓.๓	๕๖.๗	๓๘.๕
รวม	๓๘.๕	๒๕.๒	๓๓.๓	๑๐๐.๐ (๓๘)	๖๖.๕	๗.๗	๓๐.๘	๑๐๐.๐ (๓๘)	๖๗.๕	๕๖.๖	๑๐๐.๐ (๓๘)	๖๖.๕	๕๖.๗	๑๐๐.๐ (๓๘)
มีบุตร ๑-๓ คน														
ปกติคุมกำเนิดเสมอ	๖๘.๕	๒๖.๘	๕.๘	๕๖.๕	๕๖.๐	๖.๗	๖๖.๓	๕๖.๕	๗๐.๖	๕๖.๘	๕๖.๕	๕๖.๕	๕๖.๖	๕๖.๕
ไม่ได้คุม	๒๖.๖	๒๖.๗	๖.๕	๕๖.๕	๖๗.๕	๖.๖	๖๖.๕	๕๖.๕	๕๖.๕	๕๖.๖	๕๖.๕	๕๖.๕	๕๖.๖	๕๖.๕
รวม	๖๗.๖	๒๖.๕	๗.๕	๑๐๐.๐ (๖๗)	๕๖.๖	๖.๖	๖๖.๕	๑๐๐.๐ (๖๗)	๖๖.๕	๕๖.๖	๑๐๐.๐ (๖๗)	๕๖.๕	๕๖.๕	๑๐๐.๐ (๖๗)
มีบุตร ๔ คนหรือมากกว่า														
ปกติคุมกำเนิดเสมอ	๗๖.๕	๖๖.๕	๗.๖	๕๖.๕	๗๖.๕	๖๖.๕	๗.๖	๕๖.๕	๗๖.๕	๖๖.๖	๕๖.๕	๖๖.๖	๕๖.๗	๕๖.๕
ไม่ได้คุม	๖๖.๐	๖๖.๐	๕.๐	๖๖.๐	๖๖.๐	๕.๐	๖๖.๐	๖๖.๐	๖๖.๐	๖๖.๐	๖๖.๐	๖๖.๐	๕๖.๐	๖๖.๐
รวม	๖๖.๖	๖๖.๕	๕.๖	๑๐๐.๐ (๖๖)	๖๖.๕	๖๖.๖	๖๖.๕	๑๐๐.๐ (๖๖)	๖๖.๕	๖๖.๖	๑๐๐.๐ (๖๖)	๖๖.๕	๕๖.๐	๑๐๐.๐ (๖๖)

ครอบครัว ส่วนสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิด ร้อยละ ๔๙ เห็นด้วย สตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน และที่คุมกำเนิด ร้อยละ ๔๖ เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว ในขณะที่ผู้ที่ไม่ได้คุมกำเนิด ร้อยละ ๗๒ ตามลำดับ สำหรับการใช่วิธีคุมกำเนิดในปัจจุบันนั้น พบว่ามีอัตราของความแตกต่างน้อยมาก จึงพอจะสรุปได้ว่าการคุมกำเนิดและจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่นั้นต่างก็มีอิทธิพลต่อความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว แต่จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมากกว่า การไปคุมกำเนิด

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับการใช้บริการที่ศูนย์สาธารณสุข

ตารางที่ ๑๗ ใ้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ไปใช้บริการที่ศูนย์สาธารณสุข ทราบวิธีใช้การคุมกำเนิดสูงถึงร้อยละ ๖๗ ส่วนผู้ที่ไม่เคยไปนั้นมีความรู้เพียงร้อยละ ๔๖ แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๒๐$) สำหรับทัศนคติที่เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวนั้น สตรีที่ไปใช้บริการที่ศูนย์สาธารณสุขจะเห็นด้วยร้อยละ ๔๐ สตรีที่ไม่เคยไปจะเห็นด้วยร้อยละ ๗๒ ความแตกต่างนี้เมื่อได้ทดสอบทางสถิติแล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๑๐$) แต่ก็มีแนวโน้มไปในทางที่ตรงกันข้าม คือสตรีที่ไปใช้บริการที่ศูนย์สาธารณสุข จะเห็นด้วยกับการคุมกำเนิดมากกว่า สตรีที่ไม่ได้ไป สำหรับการใช่วิธีคุมกำเนิดนั้น สตรีที่เคยไปใช้บริการที่ศูนย์จะเคยใช้ร้อยละ ๖๔ ส่วนสตรีที่ไม่เคยไปจะเคยใช้เพียงร้อยละ ๔๖ ในขณะที่ออกทำการสัมภาษณ์นั้น สตรีที่เคยไปกำลังใช้ร้อยละ ๔๖ และสตรีที่ไม่เคยไปมีการใช้เพียงร้อยละ ๓๖ ในปัจจุบันความแตกต่างนี้เมื่อทดสอบทางสถิติแล้วพบว่า ไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๑๐$) แต่ก็มีแนวโน้มไปในทางที่ตรงกันข้าม คือสตรีที่ไปใช้บริการที่ศูนย์สาธารณสุข จะใช่วิธีคุมกำเนิดมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ไป

ในการที่สตรีที่เคยไปใช้บริการที่ศูนย์สาธารณสุขมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิด เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช่วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่ไม่ได้ไปนั้น อาจเป็นเพราะผู้ที่ไปนั้นได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวจากพยาบาลสาธารณสุข หรือจากเจ้าหน้าที่

ตารางที่ ๑๗ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับการใช้บริการที่ศูนย์สาธารณสุข (อัตราส่วนร้อยละ)

การไปรับบริการที่ ศูนย์บริการ สาธารณสุข	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
									เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
	ทราบ วิธีใช้ อย่างน้อย ๑ วิธี	เพียง แต่เคย ได้ยิน เท่านั้น	ไม่ ทราบ เลย	รวม	เห็น ด้วย เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ ไม่มี ความ หมาย	รวม	เคย	ไม่ เคย	รวม	กำลัง ใช้	ไม่ได้ ใช้	รวม
เคยไป	๖๖.๗	๒๓.๕	๙.๘	๙๙.๑	๘๐.๔	๒.๙	๑๖.๗	๙๙.๑	๖๘.๖	๓๑.๔	๙๙.๑	๔๖.๑	๕๓.๙	๙๙.๑
ไม่เคยไป	๕๖.๔	๓๐.๐	๑๓.๖	๙๑.๙	๗๑.๘	๖.๔	๒๑.๘	๙๑.๙	๔๖.๔	๕๓.๖	๙๑.๙	๓๖.๔	๖๓.๖	๙๑.๙
รวม	๖๑.๓	๒๖.๙	๑๑.๘	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๗๖.๐	๙.๗	๑๙.๓	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๕๗.๑	๔๒.๙	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๓๙.๒	๖๐.๘	๑๐๐.๐ (๒๑๒)
การทดสอบ นัยสำคัญ	$\chi^2 = ๔.๕๗$ $P < .๒๐$				$\chi^2 = ๔.๗๓$ $P < .๑๐$				$\chi^2 = ๑๑.๔๑$ $P < .๐๐๕$			$\chi^2 = ๒.๐๘$ $P < .๑๐$		

คนอื่น ๆ ก็ได้ เพราะที่ศูนย์สาธารณสุขได้สอนวิธีการวางแผนครอบครัวให้แก่ประชาชนที่มา
 รับบริการ นอกจากนั้นที่ศูนย์สาธารณสุขยังได้คิดโปสเตอร์และคำจูงใจใหม่มารับบริการวางแผน
 ครอบครัว ซึ่งอาจเป็นแรงกระตุ้นอีกแรงหนึ่งที่ทำให้สตรีมีความสนใจในวิธีคุมกำเนิด นอกจากนี้
 นี้ สตรีที่ไปรับบริการที่ศูนย์นั้น ส่วนใหญ่ไปเนื่องจากต้องการรับบริการเกี่ยวกับการอนามัยเด็ก
 เพราะจากการที่ไคถามว่าไปที่ศูนย์ด้วยเหตุใด สตรีร้อยละ ๔๒ ตอบว่า ไคไปเพราะพาเด็ก
 ไปรับภูมิคุ้มกัน และรับคำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรซึ่งก็เป็นสิ่งที่แสดงว่าสตรีที่ไปนั้นส่วน
 ใหญ่มีบุตรแล้ว การมีบุตรเพียงพอแล้ว หรือต้องการจะเว้นระยะการมีบุตรก็อาจทำให้สตรีสนใจ
 ในวิธีคุมกำเนิดก็ได้

เมื่อจำแนกสตรีตามจำนวนบุตรที่มีอยู่ และการไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข คังคา
 รางที่ ๑๘ ก็พบว่าสตรีที่ไม่มีบุตรเลยนั้นร้อยละ ๑๘ เท่านั้นที่เคยไป ส่วนสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน
 และสตรีที่มีบุตร ๔ คน ขึ้นไปนั้น เคยไปรับบริการที่ศูนย์ถึงร้อยละ ๕๕ และร้อยละ ๕๖ ตาม
 ลำดับ จึงพอจะกล่าวได้ว่า สตรีที่มีบุตรมากโอกาสที่จะไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุขย่อมมาก
 ขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับการไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข และความ
 รูู้ ทักษะคติ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว พบว่าในกลุ่มสตรีที่ไม่มีบุตรเลยนั้น ถ้า
 เคยไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุขแล้ว จะมีอัตราส่วนของความรู้สูงกว่าสตรีที่ไม่เคยไปรับบริ
 การมาก (ร้อยละ ๓๑ ต่อร้อยละ ๓๑) แต่ถาสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน หรือมีบุตรตั้งแต่ ๔ คน
 ขึ้นไปแล้ว ที่ไม่เคยไปรับบริการจะมีความรู้มากกว่าผู้ที่เคยไปเล็กน้อย ดังเช่นในกลุ่มสตรีที่
 มีบุตร ๔ คนขึ้นไปที่เคยไปรับบริการที่ศูนย์จะมีความรู้เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดร้อยละ ๖๔ ส่วน
 สตรีที่ไม่เคยไปรับบริการจะมีความรู้อยู่ร้อยละ ๖๕ ฉะนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ จำนวนบุตรที่
 มีชีวิตอยู่จะมีความสัมพันธ์กับความรู้ เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดมากกว่าการไปรับบริการที่ศูนย์
 สาธารณสุข

ตารางที่ ๑๘ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ และการรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข (อัตราส่วนร้อยละ)

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และการ รับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
	ทราบดีพอ		ไม่ทราบ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
	ทราบดีพอ วิธี ๑ วิธี	เพียง แต่เคย ได้ยิน เท่านั้น	ไม่ ทราบ เลย	รวม	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ ไม่มี ความเห็น	รวม	เคย	ไม่ เคย	รวม	กำลัง ใช้	ไม่ได้ ใช้	
<u>ไม่มีบุตรเลย</u>														
เคยรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข	๓๑.๔	-	๒๘.๖	๑๓.๙	๕๓.๑	๑๔.๓	๒๘.๖	๑๓.๙	๕๒.๙	๕๓.๑	๑๓.๙	๑๔.๓	๕๕.๓	๑๓.๙
ไม่เคยรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข	๓๑.๒	๓๔.๔	๓๔.๔	๘๒.๑	๒๒.๕	๖.๓	๓๑.๒	๘๒.๑	๑๒.๕	๘๓.๕	๘๒.๑	๘.๕	๘๐.๖	๘๒.๑
รวม	๓๘.๕	๒๘.๒	๓๓.๓	๑๐๐.๐ (๓๙)	๖๑.๕	๓.๓	๓๐.๘	๑๐๐.๐ (๓๙)	๑๓.๙	๘๒.๑	๑๐๐.๐ (๓๙)	๑๐.๓	๘๕.๓	๑๐๐.๐ (๓๙)
<u>มีบุตร ๑-๓ คน</u>														
เคยรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข	๖๖.๒	๒๕.๓	๘.๑	๕๕.๖	๘๒.๔	๑.๔	๑๖.๒	๕๕.๖	๖๙.๘	๓๐.๑	๕๕.๖	๕๓.๘	๕๒.๑	๕๕.๖
ไม่เคยรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข	๖๔.๓	๒๕.๐	๖.๓	๕๕.๘	๘๐.๐	๓.๓	๑๖.๓	๕๕.๘	๕๕.๓	๔๔.๓	๕๕.๘	๕๑.๐	๕๕.๐	๕๕.๘
รวม	๖๕.๒	๒๕.๔	๗.๔	๑๐๐.๐ (๑๓๔)	๘๑.๓	๒.๓	๑๖.๔	๑๐๐.๐ (๑๓๔)	๖๓.๔	๓๖.๖	๑๐๐.๐ (๑๓๔)	๕๔.๘	๕๕.๒	๑๐๐.๐ (๑๓๔)
<u>มีบุตร ๔ คนหรือมากกว่า</u>														
เคยรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข	๖๓.๖	๒๓.๓	๘.๑	๕๖.๔	๗๓.๓	๔.๕	๑๘.๒	๕๖.๔	๖๘.๒	๓๑.๘	๕๖.๔	๕๐.๐	๕๐.๐	๕๖.๔
ไม่เคยรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข	๖๔.๓	๓๕.๓	-	๕๓.๖	๖๔.๓	๑๓.๖	๑๓.๖	๕๓.๖	๗๖.๕	๒๓.๕	๕๓.๖	๗๐.๖	๒๙.๔	๕๓.๖
รวม	๖๔.๑	๓๐.๕	๕.๔	๑๐๐.๐ (๓๙)	๗๑.๘	๑๐.๓	๑๓.๙	๑๐๐.๐ (๓๙)	๖๘.๒	๓๐.๘	๑๐๐.๐ (๓๙)	๕๖.๔	๕๓.๖	๑๐๐.๐ (๓๙)

สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวนั้น สตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน หรือ ๔ คนขึ้นไปที่เคยไปที่ศูนย์สาธารณสุขจะเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยไปรับบริการเพียงเล็กน้อย ดังเช่นในกลุ่มสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน ที่เคยไปรับบริการจะเห็นด้วยร้อยละ ๘๒ ส่วนสตรีที่ไม่เคยไปรับบริการจะเห็นด้วยร้อยละ ๔๐ สำหรับการใช่วิธีคุมกำเนิดนั้น ในกลุ่มที่มีบุตร ๑-๓ คนที่เคยไปที่ศูนย์จะใช่วิธีคุมกำเนิดเป็นอัตราส่วนที่สูงกว่าสตรีที่ไม่เคยไปรับบริการ คือสตรีที่เคยไปที่ศูนย์จะใช้อยู่ร้อยละ ๘๗ และที่ไม่เคยไปจะใช้เพียงร้อยละ ๓๗ เท่านั้น แต่ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไปจะพบว่าผู้ที่ไม่เคยไปที่ศูนย์สาธารณสุขจะใช้สูงถึงร้อยละ ๗๑ ส่วนผู้ที่เคยไปที่ศูนย์จะใช้เพียงร้อยละ ๕๐ เท่านั้น การที่สตรีที่ไม่เคยไปรับบริการที่ศูนย์มีอัตราการใช้ที่สูงนี้ ก็อาจเป็นเพราะสตรีกลุ่มนี้ได้รับการบริการจากสถานพยาบาลแห่งอื่น เช่น จากโรงพยาบาล หรือซื้อยาคุมกำเนิดรับประทานเองจากร้านขายยาก็ได้

จึงพอจะกล่าวได้ว่า โดยทั่วไปแล้วทั้งจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และการไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข ต่างก็มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

จึงพอจะกล่าวได้ว่า โดยทั่วไปแล้วทั้งจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และการไปรับบริการที่ศูนย์สาธารณสุข ต่างก็มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยประชากรและการวางแผนครอบครัว มหาวิทยาลัยยังไฮ ๒๗ (Yousei University) ประเทศเกาหลี ได้พบว่าสตรีที่เข้ารับการอบรมการอนามัยแม่และเด็ก จะมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิด เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช่วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่ไม่ได้รับการอบรม

^{๒๗} Center for Population and Family Planning, loc. cit.

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวกับระยะเวลาที่ย้ายถิ่น

ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สตรีที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นเวลานาน จะมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิด เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และจะใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่า สตรีที่ย้ายเข้ามาในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้ เพราะเนื่องจากว่าในสังคมเมืองหลวงนั้นมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเร็วกว่าในชนบท ประชาชนมีการตื่นตัวมากกว่า มีการแข่งขันในการประกอบอาชีพมากกว่า ฉะนั้นผู้ที่ย้ายเข้ามานานไต่อยู่ในสังคมเมืองหลวงนั้นจึงอาจจะเห็นว่าการที่จะมีบุตรมากนั้นจะเป็นการเพิ่มภาระให้กับครอบครัวทั้งในทางเศรษฐกิจและการเลี้ยงดู จึงได้พยายามหาความรู้ในการคุมกำเนิด ตารางที่ ๑๕ ได้แสดงให้เห็นว่า สตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลาน้อยกว่า ๕ ปี จะมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิดเพียงร้อยละ ๕๑ สตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลา ๕-๑๐ ปี จะมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิดร้อยละ ๖๒ สำหรับสตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลา ๑๑ ปีขึ้นไป จะมีความรู้ร้อยละ ๖๕ สตรีที่เกิดในกรุงเทพมหานครจะมีความรู้ถึงร้อยละ ๗๐ แต่ความแตกต่างนี้เมื่อได้ทดสอบทางสถิติแล้ว พบว่าไม่นัยสำคัญ ($P < .๕๐$) สำหรับทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวนั้น พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติเช่นกัน ($P < .๒๐$) เกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น สตรีร้อยละ ๔๗ ย้ายเข้ามาต่ำกว่า ๕ ปี เคยใช้วิธีคุมกำเนิดมาก่อน สตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลา ๕-๑๐ ปี และสตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลาตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป มีอัตราส่วนของการใช้เท่า ๆ กัน คือร้อยละ ๖๑ สำหรับสตรีที่เกิดในกรุงเทพมหานครนั้นเคยใช้ร้อยละ ๕๕ ความแตกต่างนี้มีแนวโน้มไปในทางที่ใดตั้งสมมุติฐานไว้ ($P < .๒๐$) ในขณะทำการสัมภาษณ์พบว่า สตรีที่ย้ายเข้ามาต่ำกว่า ๕ ปี กำลังใช้ยอร้อยละ ๒๕ ส่วนสตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลา ๕-๑๐ ปี และ ๑๑ ปี ที่กำลังใช้ยอมีร้อยละ ๔๕ และร้อยละ ๔๔ ตามลำดับ แต่ความแตกต่างนี้พบว่ามีนัยสำคัญ ($P < .๒๐$)

6

การที่สตรีที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นเวลานาน มีความรู้ในวิธีคุมกำเนิด เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครในระยะเวลาอันสั้นนั้น ก็อาจเนื่องจากจำนวนบุตรที่มิชวคอยู่ก็ได้ ดังตารางที่ ๒๐ สตรีที่

ตารางที่ ๑๘ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับระยะเวลาที่ยั่งยืน (อัตราส่วนร้อยละ)

ระยะเวลาที่ยั่งยืน	ความรู้				ทักษะ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
									เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
	ทราบวิธีใช้อย่างน้อย ๑ วิธี	เพียงแค่อ่านหนังสือเท่านั้น	ไม่ทราบเลย	รวม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	แน่ใจไม่มี	รวม	เคย	ไม่เคย	รวม	กำลังใช้	ไม่ได้ใช้	รวม
ต่ำกว่า ๕ ปี	๕๓.๑	๓๔.๓	๑๒.๒	๒๓.๒	๓๓.๕	๒.๐	๒๔.๕	๒๓.๒	๕๖.๙	๕๓.๑	๒๓.๒	๒๘.๖	๓๑.๔	๒๓.๒
๕ - ๑๐ ปี	๖๒.๐	๒๕.๓	๑๒.๓	๓๓.๓	๓๖.๑	๒.๘	๒๑.๑	๓๓.๓	๖๐.๖	๓๙.๔	๓๓.๓	๕๕.๑	๕๔.๙	๓๓.๓
๑๑ ปีขึ้นไป	๖๔.๓	๒๕.๔	๑๑.๒	๓๓.๓	๓๗.๕	๓.๐	๑๕.๕	๓๓.๓	๖๐.๖	๓๙.๔	๓๓.๓	๕๓.๙	๕๒.๑	๓๓.๓
เกิดในกรุงเทพมหานคร	๓๐.๐	๒๐.๐	๑๐.๐	๙.๔	๓๕.๐	๑๐.๐	๑๘.๐	๙.๔	๕๕.๐	๕๕.๐	๙.๔	๓๕.๐	๖๕.๐	๙.๔
รวม	๖๑.๑	๒๓.๐	๑๑.๙	๑๐๐.๐ (๒๑๑)	๓๕.๙	๕.๓	๑๙.๕	๑๐๐.๐ (๒๑๑)	๕๕.๐	๕๕.๐	๑๐๐.๐ (๒๑๑)	๓๙.๓	๖๐.๓	๑๐๐.๐ (๒๑๑)
การทดสอบ นัยสำคัญ	$\chi^2 = ๖.๓๔$ P < .๐๕				$\chi^2 = ๙.๓๓$ P < .๒๐				$\chi^2 = ๔.๘๐$ P < .๒๐			$\chi^2 = ๕.๘๕$ P < .๒๐		

ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครเท่าใดก็จะมีอัตราส่วนของการมีบุตรมากขึ้นตามนั้น ดังเช่นสตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลาดำกว่า ๕ ปี มีบุตรเฉลี่ยร้อยละ ๖๓ ส่วนสตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลา ๑-๑๐ ปีขึ้นไปนั้นร้อยละ ๕๓ เป็นผู้ที่มีบุตรแล้ว

เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาที่ย้ายถิ่น จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ และความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว (ตารางที่ ๒๐) จะพบว่าสตรีที่มีบุตรไม่ว่าจะย้ายมาเป็นเวลานานเท่าใด จะมีอัตราส่วนของความรู้เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดใกล้เคียงกัน คือผู้ที่มีบุตรที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลาดำกว่า ๕ ปี ทราบวิธีคุมกำเนิดร้อยละ ๖๑ สตรีที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลา ๕-๑๐ ปี ทราบร้อยละ ๖๔ และสตรีที่ย้ายเข้ามาตั้งแต่ ๑-๑๐ ปีขึ้นไป ทราบร้อยละ ๖๕ ผู้ที่เกิดในกรุงเทพมหานครทราบร้อยละ ๗๕ สำหรับทักษะก็เช่นเดียวกันถึงแม้ระยะเวลาของการย้ายถิ่นจะแตกต่างกัน ถ้าสตรีนั้นมีบุตรแล้วอัตราส่วนของความเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวจะเท่า ๆ กันคือประมาณร้อยละ ๗๗ สำหรับผู้ที่เกิดในกรุงเทพฯ ร้อยละ ๘๑ เห็นด้วย ในทำนองเดียวกัน การใช้วิธีคุมกำเนิดนั้นสตรีที่ย้ายมาเป็นเวลาดำกว่า ๕ ปี ที่มีบุตรกำลังใช้ร้อยละ ๖๔ ส่วนสตรีที่ย้ายมาเป็นเวลา ๕-๑๐ ปี และ ๑-๑๐ ปีขึ้นไปที่มีบุตรใช้ประมาณร้อยละ ๕๓ การที่สตรีย้ายมาเป็นเวลา ๕ ปี ก็อาจเนื่องจากสตรีที่ย้ายมานั้นมีบุตรเพียงพอแล้วก็ได้ สำหรับสตรีที่เกิดในกรุงเทพมหานครนั้นร้อยละ ๔๔ ได้ใช้วิธีคุมกำเนิด

จึงพอสรุปได้ว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว สำหรับระยะเวลาของการย้ายถิ่นนั้นจะมีความสัมพันธ์รองลงมาจากจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๐ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ ทักษะ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับการย้ายถิ่นและจำนวนบุตรที่มีชีวิต (อัตราส่วนร้อย)

การย้ายถิ่นและจำนวนบุตรที่มีชีวิตที่อยู่	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้วิธีคุมกำเนิด						
	ทราบวิธีใช้อย่างน้อย ๑ วิธี	เพียงแต่เคยได้ยินเท่านั้น	ไม่ทราบเลย	รวม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจไม่มีความคิดเห็น	รวม	เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน			
									เคย	ไม่เคย	รวม	กำลังใช้	ไม่ใช้	รวม	
<u>การย้ายถิ่นต่ำกว่า ๕ ปี</u>															
ไม่มีบุตร	๓๘.๘	๓๘.๘	๒๒.๒	๓๖.๗	๖๖.๗	๕.๕	๒๗.๘	๓๖.๗	๒๒.๒	๓๗.๘	๓๖.๗	๑๖.๗	๘๓.๓	๓๖.๗	
มีบุตร	๖๑.๓	๓๒.๕	๖.๘	๖๓.๓	๓๓.๘	-	๒๒.๖	๖๓.๓	๕๘.๑	๕๑.๘	๖๓.๓	๓๕.๕	๖๘.๕	๖๓.๓	
รวม	๕๓.๑	๓๘.๗	๑๒.๒	๑๐๐.๐ (๘๘)	๓๓.๕	๒.๐	๒๕.๕	๑๐๐.๐ (๘๘)	๕๘.๘	๕๕.๑	๑๐๐.๐ (๘๘)	๒๘.๖	๗๑.๘	๑๐๐.๐ (๘๘)	
<u>๕ - ๑๐ ปี</u>															
ไม่มีบุตร	๓๓.๓	๒๕.๐	๕๑.๗	๑๖.๘	๕๘.๓	-	๕๑.๗	๑๖.๘	๑๖.๗	๘๓.๓	๑๖.๘	๘.๓	๘๑.๗	๑๖.๘	
มีบุตร	๖๗.๘	๒๕.๘	๖.๘	๘๓.๑	๓๘.๗	๓.๘	๑๖.๘	๘๓.๑	๖๘.๕	๓๐.๕	๘๓.๑	๕๒.๕	๕๗.๕	๘๓.๑	
รวม	๖๒.๐	๒๕.๓	๑๒.๗	๑๐๐.๐ (๗๑)	๗๖.๑	-	๒๑.๑	๑๐๐.๐ (๗๑)	๖๐.๖	๓๘.๘	๑๐๐.๐ (๗๑)	๕๕.๑	๕๘.๘	๑๐๐.๐ (๗๑)	
<u>๑๑ ปี หรือมากกว่า</u>															
ไม่มีบุตร	๕๐.๐	-	๖๐.๐	๓.๐	๖๐.๐	๕๐.๐	-	๓.๐	-	๑๐๐.๐	๓.๐	-	๑๐๐.๐	๓.๐	
มีบุตร	๖๕.๒	๒๗.๓	๓.๕	๘๓.๐	๓๘.๘	๕.๕	๑๖.๗	๘๓.๐	๖๕.๒	๓๘.๘	๘๓.๐	๕๑.๕	๕๘.๕	๘๓.๐	
รวม	๖๓.๘	๒๕.๘	๑๑.๒	๑๐๐.๐ (๗๑)	๓๗.๕	๓.๐	๑๕.๕	๑๐๐.๐ (๗๑)	๖๐.๖	๓๘.๘	๑๐๐.๐ (๗๑)	๕๗.๘	๕๒.๑	๑๐๐.๐ (๗๑)	
<u>เกิดในกรุงเทพมหานคร</u>															
ไม่มีบุตร	๒๕.๐	๕๐.๐	๒๕.๐	๒๐.๐	๕๐.๐	-	๕๐.๐	๒๐.๐	๒๕.๐	๗๕.๐	๒๐.๐	-	๑๐๐.๐	๒๐.๐	
มีบุตร	๗๕.๐	๑๘.๘	๖.๒	๘๐.๐	๘๑.๓	๑๒.๕	๖.๒	๘๐.๐	๖๒.๕	๓๗.๕	๘๐.๐	๕๓.๘	๕๒.๖	๘๐.๐	
รวม	๖๕.๐	๒๕.๐	๑๐.๐	๑๐๐.๐ (๒๐)	๗๕.๐	๑๐.๐	๑๕.๐	๑๐๐.๐ (๒๐)	๕๕.๐	๕๕.๐	๑๐๐.๐ (๒๐)	๓๕.๐	๖๕.๐	๑๐๐.๐ (๒๐)	